שכל הפרשה כולה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה מאי טעמא? אמר רב חסדא גמירי *חמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום ואי אמרת כסדרן כתיבי לא משכחת לה אלא שלש טבילות וששה קידושין מתקיף לה רבי זירא ודילמא מפסיק ליה בשעיר הנעשה בחוץ? אמר אביי אמר קרא "ויצא ועשה את עולתו" מיציאה ראשונה עביד אילו ואיל העם, רבא אמר אמר קרא "ופשט (א) את בגדי הבד" שאין ת"ל *"אשר לבש" כלום אדם פושט אלא מה שלובש אלא מה תלמוד לומר "אשר לבש"? שלבש כבר מתקיף לה רבה בר רב שילא ואימא דמפסיק ליה בשעיר הנעשה בחוץ? הכתיב "ויצא ועשה". וכל הפרשה כולה נאמרה על הסדר והא קראי כתיבי °ויקרא טז "ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה" והדר "ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת" ואילו אנן תנן *הרואה את כהן גדול כשהוא קורא אינו רואה פר ושעיר הנשרפין ואילו אימורי חטאת בתר הכי מקטיר להו? אימא חוץ מפסוק זה ואילך. ומאי חזית דמשבשת קראי שבש מתניתא? אמר אביי אמר קרא "והמשלח", "והשורף" מה משלח דמעיקרא, אף שורף דמעיקרא אדרבה מה שורף דהשתא אף משלח דהשתא? והמשלח דמעיקרא משמע, רבא אמר אמר קרא °"יעמד חי" *עד מתי יהא זקוק לעמוד חי עד שעת כפרה, ואימתי שעת כפרה בשעת מתן דמים ותו לא אתי משלח: מצאו בשוק לכהן גדול אומר לו "אישי כ"ג עשינו שליחותך", מצאו בביתו אומר לו "מחיה חיים עשינו שליחותו" אמר *רבה כי מיפטרי רבנן מהדדי בפומבדיתא אמרי הכי "מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים וטובים ומתוקנין" תהלים קטז °"אתהלך לפני ה' בארצות החיים" אמר רב יהודה זה מקום שווקים משלי ג °"כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך" וכי יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים? אמר רבי אלעזר אלו שנותיו של אדם המתהפכות עליו מרעה לטובה, שם ח °"אליכם אישים אקרא" אמר רבי ברכיה אלו תלמידי חכמים שדומין לנשים ועושין גבורה כאנשים ואמר רבי ברכיה הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונם של תלמידי חכמים יין שנאמר "אליכם אישים אקרא" ואמר רבי ברכיה אם רואה אדם שתורה פוסקת מזרעו ישא בת תלמיד חכם שנאמר איוב יד °"אם יזקין בארץ שרשו ובעפר ימות גזעו"

מריח

שכל הפרשה נאמרה על הסדר וכו׳ · ואי כסדרן כתיבי וכן הסדר שמוציאן בלבישה ראשונה ואין עבודה חיצונה של בגדי זהב מפסקת בין עבודת היום להוצאת כף ומחתה לא משכחת לה וכו׳ כבר פרשתיה בפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לב:) : **בשעיר הנעשה בחוץ** · כדכתיב (במדבר כט) "מלבד חטאת הכפורים" והוא איל כתוב כאן אבל "אילו" "ואיל העם" דווקא כתבינהו קרא אחר הוצאת כף ומחתה ולא איצטריך לן לשבש סדרא דקראי : **אמר קרא ויצא ועשה וגו׳** · וזו יציאה ראשונה האמורה בפרשה הילך על כרחך מקמי הוצאת כף ומחתה עביד להו בהפסקה שבינייהם לעבודת היום: **אשר לבש כבר** · אלמא זו היא פשיטה שניה שמע מינה יש הפסקת חילוף בגדים בין עבודת היום להוצאת כף ומחתה ורבא לא אתקפתיה דרבי זירא קאי אלא לפרושי טעמא דמתניתא דמשבשא קראי: **ס״ג קראי כסידרי וכו׳** · ולא גרס תרי: **אינו רואה פר ושעיר הנשרפים** · אלמא שריפתן בעוד שכהן גדול לבוש בגדי לבן היא : **ואילו אימורי חטאת** · לדברי הכל בתר הכי עביד להו (כשטובל) בטבילה שלישית עם אילו ואיל העם : **אימא חוץ מפסוק זה ואילך** · לא נכתבה על הסדר : **שבוש מתניתא** · ואימא שריפת הפר והשעיר אחר טבילה שלישית : **אמר קרא והמשלח את השעיר וגו׳** · ובאותו לשון עצמו נאמר "והשורף אותם" דמשתעי בשריפת הפר והשעיר ושניהן כתובין אחר "ואת חלב החטאת" ועל כרחך שילוח השעיר מקמי הקטרת אימורים הוה כדכתיב "ושלח את השעיר במדבר" והדר "ואת חלב החטאת" על כרחך "והמשלח" דכתיב בתריה כאדם שהפסיק הענין שהיה מדבר בו וחוזר ומסיימו ואומר ואותו שילוח שאמרתי לך למעלה המשלחו מטמא בגדים, ובאותו לשון עצמו נאמר והשורף: **מה המשלח** · אף על פי שנכתב אחר אימורי חטאת דמעיקרא הוא אף והשורף אף על פי שנכתב אחריהן מעיקרא הוא : **אדרבה מה שורף דהשתא** · שהרי לווי עיקר שריפתן אחר אימורי חטאת נאמר כדכתיב ואת חלב החטאת וגו׳ והדר "ואת פר החטאת...ואת...ושרפו" : **אף משלח דהשתא** · דווקא כתב אחר אימורין ושילוח שעיר "המשלח" למעלה מהם הכי קאמר ונשא השעיר עליו את (ב) עונותם ושלחו המדברה כשיגיע זמן שילוחו : **והמשלח מעיקרא משמע** · כאדם שחוזר לענין שהפסיק בו וכמו שפירשתי ושילוח שעיר במקומו נכתב מדלא הדר וכתב אחר אימורין ושלח השעיר והמשלחו יכבס בגדיו : **רבא אמר** · לא מלית אמרת דשילוח שעיר לא במקומו נאמר דהא לא הזקיקו לעמוד שם אלא עד שעת כפרה והיא עבודת היום דמתן דמים : **אתי משלח** · ליום המחרת : **מצאו בשוק** · מכבדו לפני הבריות ואומר לו אישי כהן גדול וכו׳ : **מחיה חיים** · הוא הקדוש ברוך הוא עשינו שליחותו : **מפטרי מהדדי** · שהיה אחד נוטל רשות מחבירו לשוב לביתו : **אתהלך וכו׳** · איידי דאיירי בחיים מתוקנים נקט לה : **זה מקום שווקים** · שאדם מוצא לקנות מזונותיו ולפי שהיה דוד מטולטל נע ונד היה מתפלל על הדבר : **שמתהפכות עליו** · מי שהיה עני בילדותו ונעשה עשיר לעת זקנותו דומה לו כאילו עכשיו נעשה חי מתוך מיתה : **אליכם אישים אקרא** · *ברחוק פרשת ושנות חיים הוא להכי נקט ליה : **שדומין לנשים** · עטופין ותשושי כח : **אישים** · לשון אשה מדלא כתיב אנשים : **(*שנסך) יין וכו׳** · אישים לשון קרבן אשה : [נ״ל לנסך]

מריח

***נכנס** להקטיר קטורת של בין הערבים ולהטיב את הנרות · תימה הוא דלא קתני תמיד של בין הערבים ושמא יש לומר משום דכבר תנא ליה ברישא במילתיה דר"ע : **ולהטיב** את הנרות · הא דלא תנא להדליק את הנרות שהיתה בין הערבים אבל הטבה בצפרא הואי נ"ל דדילמא בימי שמעון הצדיק נשנית משנה זו וכן מתניתין דתמיד (דף לג.) דתנן מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות מזרחיות דולקות מדשן את השאר ומניח את אלו זה היה כמו כן בימי שמעון הצדיק מצאן שכבו פי' משמת שמעון הצדיק מדשנו כו' ואם כן בימי שמעון הצדיק היו דולקין אותן שתי נרות מזרחיות עד הערב והיה צריך להטיב אותם ברישא ואחר כך היה עושה הדלקה ולהכי נקט ולהטיב את הנרות ולא קתני להדליק משום דהטבה היתה קודם כדפרישית : **לא** משכחת לה אלא ג' טבילות · לעיל פ' אמר להם הממונה (דף לב. ד"ה ואי) פירשתי :

*ד"ה נכנס וד"ה ולהטיב שייך למתניתין

היא איל אחד האמור כאן שנאמר ומאת [עדת] בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור בפרשת פינחס בענין ובעשור לחדש השביעי : אמר רב חסדא גמירי ה' טבילות וי' קידושין ואי כסדרן כלומר כמו שכתובה בעבודת היום לא תמצא אלא שלשה טבילות וזה פירושו טבילה לתמיד של שחר שהוא קודם *) לעולה ואח"כ כתיב כשבא ללבוש בגדי לבן (כתיב) בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם וכתיב מפורש כל סדר עבודת היום · ובסוף עבודה כתיב ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדיו אשר לבש וגו' וכתיב בתריה ורחץ את בשרו במים במקום קדוש וגו' ויצא ועשה את עולתו וגו' · שלמו העבודות באלו שלש טבילות אלא היה עושה עבודת היום ומניח הכף והמחתה ויוצא טובל ועושה אילו ואיל העם כו' ואח"כ טובל עוד ונכנס ומוציא המחתה ויוצא וטובל ומשלים לפיכך אמר רב חסדא כל הפרשה נאמרה על הסדר אלא מובא אהרן אל אהל מועד ואילך · כשבא המשלח אומר לכ"ג מחיה חיים עשינו שליחותנו בפומבדיתא כי הוו מפטרי רבנן מהדדי אמרי הכי מחיה חיים יתן לך חיים ארוכים טובים ומתוקנים שנאמר כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך · ומה הן שנות חיים השנים המשתנין לו לאדם מרעה לטובה · אתהלך לפני ה' בארצות החיים זה מקום שווקים · אליכם אישים אקרא אלו ת"ח (שיושבין) [שדומין] כנשים ועושין גבורה כאנשים והרוצה להביא יין על המזבח ישקה ת"ח שנקראו אישים ואם ראה שהתורה פוסקת מזרעו ישא בת תלמיד חכם · שנאמר אם יזקין בארץ שרשו

*) נ"ל שהוא קודם לעבודת היום.

[לעיל יט. נג. וכתו׳ יט:]

[לעיל נג.]

[לעיל סח:]

[לעיל מ: סה.]

[עיין בפ״י ותמצא שינוי נוסחאות]

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ רבא אמר אמר קרא ופשט וכו׳ אחר הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן : (ב) רש״י ד״ה אף המשלח כו׳ השעיר עליו את כל עונותם ושלחו:

[ברחוק ירחה שבפסוקים רחוקים זה מזה כי פרשת ושמות חיים כתיב במשלי ג׳ פסוק ב׳ ופרשת אליכם אישים אקרא כתיב שם ח׳ פסוק ד׳ וכבן מצוה לכוון דעת רש״י ועי׳ תו״ח]

מבנה

גושא

סדר העבודות ביום

נושא

תוספות ישנים

ואומר רבינו תם שסובר שהיו עם תמיד של שחר ממש כר"ע וכבר הזכיר זה שכתב תניא יגישו את תמיד לאחר קרבנו וקיבל דמו במזרק חילק פירוש שהקטיר קטורת הטיב נרות הקריב ראש ונתחים ופי' ר"ת שעשה פר העולה ושבעה כבשים עם תמיד של שחר ושעיר המוסף עשה אחר עבודת היום קודם אילו ואיל העם והוא חילק שחילק המוספין של חומש הפקודים שאין קריבין יחד והשתא ניחא אבל יש שהיו מפרשין דשעיר גרסינן והכליל אילו עם מוספי יום ולפי השטי במשנה לקח שיסתו שעשה ויצא ועשה אילו ואיל העם ושבעה כבשים תמימים דברי רבי אליעזר והיינו הכליל אילו עם הז' כבשים ואיל העם שהם מוספי יום ואין נראה דודאי מתניתין לא מיפרשינן כמשמעה דא"כ פליג אדרבי אליעזר דברייתא ועוד שאין טעם זה מפורש במתניתין אלא טעמא דרבי אליעזר ור' עקיבא דגמרא וא"כ על כרחין הייט נמי רבי אליעזר דגמרא מדלא מפרש בה טעמא אחרינא : (ע"כ שייך לדף ע ע"א) :

שנאמר ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים · וא"ת היכי דריש מיניה הכי והא [איצטריך] דלא תימא שהוא שעיר הנעשה בפנים כדאמרינן בסמוך דלרבי איצטריך למכתב איל אחד דלא תימא שני אילים היו דת"כ ודחומש הפקודים וא"כ ה"נ א) צריך מלבד מדכתיב ושעיר חטאת אחד י"ל דהא לא ס"ד כיון שכל קרבנות האמורין כאן ב) ובחומש הפקודים הן נעשין בחוץ על מזבח החיצון לא אתי למיטעי שהוא שעיר [illegible] אבל שני האילים הן נעשין בחוץ והילכך נ"ל ג) דאחד הוא [שלא נטעה] · מה"ר יוסף:(ע"כ שייך לע"ב) **דילמא** מפסיק להו בשעיר הנעשה בחוץ · ואפילו לרבי אליעזר דאמר שכל המוספין היו עם תמיד של בין הערבים אחר עבודת היום יפסיק בשעיר ד) הפנימי לבד ויעשהו קודם הוצאת כף ומחתה והוא הדין נמי אחד מן המוספין ושעיר דנקט משום דר"ע שאומר שהיה מקריבו קודם אילו ואיל העם · ה"ר יוסף : **אמר** קרא ויצא ועשה את עולתו וגו' · וזו היא יציאה ראשונה של עבודת חוץ שיציאה שכתובה שם כדי לשתוק שעיר הפנימי אין זו יציאה של עבודת חוץ כי הכל עורך עבודת פנים : **כלום** אדם פושט אלא מה שלובש כו' · תימה דלעיל פרק אמר להם הממונה (דף לב.) איכא דדריש גבי ה' טבילות וי' קידושין כלום אדם פושט אלא מה שלובש אלא מקיש פשיטה ללבישה כו' וי"ל דהכא דריש מדכתיב אשר לבש ולעיל דריש מהיקש · מ"ר · ועוד תימה לריב"א דהא אמרינן לעיל פרק הממונה (דף לד:) בשחר היה לבוש פילוסין כו' ובערב היה לבוש כו' א"כ לאו היינו לבש כבר י"ל [דמ"מ] בגדי בד הן כולן אע"ג דמקרא מפקינן לעיל שמחותין מהן : **והא** תרי קראי כתיבי ואת חלב החטאת וגו' ואת פר החטאת וגו' · תימה בלאו הכי תיקשי ליה דשריפת פר ושעיר כתובה היא אחר אילו ואיל העם והיא היתה קודם כמו ששנינו לעיל י"ל כי משום הך קושיא אין צריך להגיה מפסוק זה ואילך שכל זה תלוי בפסוק זה דובא אל אהל מועד ויצא ועשה את עולתו דסדר הוצאת כף ומחתה ואילו ואיל העם לא נאמר כסדר מתרי טעמי חדא דאילו ואיל העם מקמי כף ומחתה ועוד דשריפת פר ושעיר היתה לפניהם אבל אימורי חטאת ושריפת פר ושעיר תרי קראי באפי נפשייהו · ה"ר יוסף : **אף** שורף דמעיקרא · ולכך מוקמינן ליה קודם אילו ואיל העם אחר שילוחו של שעיר מיד : **זה** מקום שווקים · שהיה מתפלל על עצמו שהיה ה) כעבד וגם על ישראל כשיגלו שימצאו ארץ מלאה כל טוב

ויזכלו

א) נ"ל ה"א שהכל אחד מדכתיב כו' : ב) נ"ל בחומש : ג) נ"ל דחד איל הוא מונה : ד) נ"ל המוספין : ה) נ"ל נע ונד :